

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

CBN-advies 2023/XX – Terugbetaling van kapitaal in vreemde valuta aan de aandeelhouders

Ontwerpadvies van 28 juni 2023

I. Inleiding

1. Wanneer een Belgische vennootschap (die haar boekhouding in euro voert) een deelneming verkrijgt in een vennootschap met een andere functionele valuta dan de euro, wordt het bedrag van de inbreng in geld in vreemde valuta omgezet in euro tegen de wisselkoers van de dag van de verrichting¹ (historische wisselkoers). Deze deelneming blijft steeds geboekt in de boekhouding van de Belgische vennootschap tegen de historische wisselkoers.

2. In onderhavig advies bespreekt de Commissie de boekhoudkundige verwerking in hoofde van een Belgische vennootschap-aandeelhouder van een (gedeeltelijke) terugbetaling van kapitaal door een dochtervennootschap die leidt tot een wisselverlies (of -winst) ingeval de historische wisselkoers van de vreemde munt t.o.v. de euro hoger (of lager) is dan de actuele koers.

Onderhavig advies behandelt uitsluitend stabiele, internationaal erkende, vreemde valuta, zoals bijvoorbeeld de valuta van de OESO-landen.²

3. Er moet worden opgemerkt dat de Commissie in het verleden een advies heeft uitgebracht betreffende de boekhoudkundige verwerking van niet-monetaire financiële activa in deviezen³. Dit advies moet gelezen worden als voortzetting van CBN-advies 152/4.

II. Boekhoudkundige verwerking

4. In artikel 3:13 van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (hierna: KB WVV) wordt volgend beginsel opgenomen: elk actiefbestanddeel [wordt] gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde en voor dat bedrag in de balans opgenomen.

5. In CBN-advies 152/4 verduidelijkt de Commissie dat de aanschaffingswaarde waartegen niet-monetaire activa (waaronder deelnemingen en aandelen) worden en blijven opgenomen in de jaarrekening, de aanschaffingswaarde in euro is die bekomen wordt door op de prijs in vreemde valuta de gekozen omrekeningskoers toe te passen.⁴ De aanschaffingswaarde van deze activa wordt - in

¹ Er wordt aan herinnerd dat de wisselkoers die als omrekeningskoers moet worden gebruikt, in principe de wisselkoers is van de dag van de verrichting, d.i. de dag waarop de vordering of de schuld in vreemde valuta die hieruit voortvloeit, ontstaat.

² Cryptomunten vallen buiten het toepassingsgebied van onderhavig advies.

³ CBN-advies 152/4 – *Niet-monetaire financiële activa in deviezen (deelnemingen en aandelen)*, 1 december 1988.

⁴ De toe te passen omrekeningskoers is de contantwisselkoers. [...] Als wisselkoers moet de wisselkoers op de officiële markt of op de vrije markt worden toegepast, naar gelang van de markt waarop de betaling moet geschieden krachtens de wisselreglementering. De wisselkoers die als omrekeningskoers moet worden gebruikt is in beginsel de koers van de dag van de verrichting, met andere woorden, de dag waarop de hieruit resulterende vordering of schuld in vreemde valuta is ontstaan. Deze dag is echter niet altijd duidelijk bepaalbaar.

In de praktijk wordt dan ook meestal, wanneer in euro wordt geboekt, als omrekeningskoers de wisselkoers genomen van de dag waarop de deviezenverrichting wordt geboekt (of de koers van de voorafgaande werkdag). Rekening

principe⁵ - niet beïnvloed door het latere koersverloop van de munt waarin de aankoopschuld is uitgedrukt noch door de werkelijke koers waartegen de schuld op de vervaldag wordt voldaan. Het is inderdaad zo dat het koersverloop van de valuta waarin de aankoopschuld is uitgedrukt, volledig los staat van de bepaling van de aanschaffingswaarde van deze niet-monetaire activa.⁶

Zodra de aanschaffingswaarde in euro wordt bepaald, moet - en mag - er geen rekening meer gehouden worden met het gegeven dat deze aanschaffingswaarde oorspronkelijk in een andere valuta werd uitgedrukt. Bijgevolg moet de aanschaffingswaarde niet meer aangepast worden aan de latere evolutie van de wisselkoers van de vreemde munt.

6. Door het principe zoals opgenomen in artikel 3:13 KB WvV in verband te brengen met het gegeven dat de deelnemingen niet-monetaire activa zijn, moet een terugbetaling van kapitaal door een buitenlandse vennootschap (die leidt tot een vermindering⁷ van de boekwaarde van de deelneming van de vennootschap-aandeelhouder), in hoofde van de vennootschap-aandeelhouder, in euro worden omgezet tegen de *historische* wisselkoers (d.i. de wisselkoers zoals toegepast bij de vaststelling van de oorspronkelijke aanschaffingswaarde) en niet tegen de *actuele* wisselkoers (d.i. de koers waartegen de vordering moet worden geboekt naar aanleiding van de beslissing tot terugbetaling van kapitaal). De boekwaarde van de deelneming zal met dit bedrag worden gecrediteerd.

7. In geval van waardedaling van de vreemde munt t.o.v. de euro⁸, is de aanrekening (credit) op de deelneming (tegen de historische wisselkoers) groter dan de boekwaarde van de vordering die ontstaat naar aanleiding van de kapitaalvermindering (tegen de actuele wisselkoers⁹). Aldus moet een kost (wisselverlies) geboekt worden (ten belope van het verschil tussen, enerzijds, het credit van de deelneming en, anderzijds, het debet van de vordering) op rekening 654 *Wisselresultaten*.

8. In geval van waardestijging van de vreemde munt t.o.v. de euro¹⁰, is de aanrekening (credit) op de deelneming (tegen de historische wisselkoers) kleiner dan de boekwaarde van de vordering die ontstaat naar aanleiding van de kapitaalvermindering (tegen de actuele wisselkoers¹¹). Aldus moet een opbrengst (wisselwinst) geboekt worden ten belope van het verschil tussen, enerzijds, het credit van de deelneming en, anderzijds, het debet van de vordering. Deze boeking gebeurt op rekening 754 *Wisselresultaten*.

houdend met de wettelijke verplichting om de verrichtingen zonder uitstel ... en naar tijdsorde in te schrijven wordt deze koers representatief geacht voor de koers van de dag van de verrichting.

Zie CBN-advies 152/1 – *Boekingen van deviezenverrichtingen en verwerking van tegoeden en verplichtingen in deviezen in de jaarrekening*, 1 december 1987.

⁵ Zie punt IV van het ontwerpadvies.

⁶ CBN-advies 152/4 – *Niet-monetaire financiële activa in deviezen (deelnemingen en aandelen)*, 1 december 1988.

Het is op grond van de aldus vastgestelde aanschaffingswaarde in euro dat eventuele waardeverminderingen en herwaarderingen worden geboekt.

⁷ In hoofde van de aandeelhouder is er boekhoudkundig sprake van een vermindering van de investering die moet worden afgetrokken van de aanschaffingswaarde van de betrokken effecten bij elke uitkering, om welke reden ook, die (samen met de vorige uitkeringen die sinds de verwerving van de betrokken effecten gebeurden) meer zou belopen dan het gecumuleerde bedrag van de winst per aandeel die is gerealiseerd sinds de datum waarop de betrokken aandelen zijn verworven.

⁸ De historische wisselkoers van de vreemde munt t.o.v. de euro is hoger dan de actuele koers.

⁹ Omgezet in euro tegen de wisselkoers van de datum waarop de vordering is ontstaan, d.i. de datum waarop werd beslist tot terugbetaling van kapitaal – de datum waarop deze beslissing ten uitvoer werd gebracht.

¹⁰ De historische wisselkoers van de vreemde munt t.o.v. de euro is lager dan de actuele koers.

¹¹ Omgezet in euro tegen de wisselkoers van de datum waarop de vordering is ontstaan, d.i. de datum waarop werd beslist tot terugbetaling van kapitaal – de datum waarop deze beslissing ten uitvoer werd gebracht.

III. Voorbeeld

Stel dat de Belgische vennootschap A in 20X0 een vennootschap B opricht in de Verenigde Staten d.m.v. een inbreng in kapitaal van 100.000 USD. Bij de plaatsing van het kapitaal bedraagt de wisselkoers EUR/USD 1,30 EUR voor 1 USD. Vennootschap A boekt haar deelneming in de jaarrekening voor 130.000 EUR.

Boeking in boekjaar 20X0

28	Financiële vaste activa		130.000	
	aan	55	Kredietinstellingen: rekening-courant	130.000

Hypothese 1: in de loop van X+3 voert vennootschap B een kapitaalvermindering door van 50 % via een terugbetaling van 50.000 USD aan vennootschap A. De wisselkoers EUR/USD bedraagt op dat moment 1,20 EUR voor 1 USD.¹² De 50.000 USD bedraagt hierdoor nog slechts 60.000 EUR.

Vennootschap A dient op de actiefzijde van de balans weer te geven dat de investering in vennootschap B met de helft werd verminderd. Vennootschap A dient aldus de aanschaffingswaarde van de B-aandelen te verminderen ten belope van 65.000 EUR (d.i. 50.000 USD tegen de historische wisselkoers) teneinde de werkelijke historische aanschaffingswaarde van de investering van vennootschap A in B weer te geven.

Vennootschap A moet vervolgens (1) het bedrag boeken van de terugbetaling van kapitaal, d.i. 50.000 USD of 60.000 EUR, alsook (2) een (wissel)verlies van 5.000 EUR.

Boeking in boekjaar 20X3 bij de effectieve terugbetaling van kapitaal

55	Kredietinstellingen: rekening-courant		60.000	
654	Wisselresultaten		5.000	
	aan	28	Financiële vaste activa	65.000

Hypothese 2: in de loop van X+3 voert vennootschap B een kapitaalvermindering door van 50 % d.m.v. een terugbetaling van 50.000 USD aan vennootschap A. De wisselkoers¹³ EUR/USD bedraagt op dat moment 1,40 EUR voor 1 USD. De 50.000 USD bedraagt op dat moment 70.000 EUR.

Vennootschap A dient op de actiefzijde van de balans weer te geven dat de investering in vennootschap B met de helft werd verminderd. Vennootschap A dient aldus de aanschaffingswaarde van de B-aandelen te verminderen ten belope van 65.000 EUR (d.i. 50.000 USD tegen de historische wisselkoers) teneinde de werkelijke historische aanschaffingswaarde van de investering van vennootschap A in B weer te geven.

Vennootschap A moet vervolgens (1) het bedrag boeken van de terugbetaling van kapitaal, d.i. 50.000 USD of 70.000 EUR, alsook (2) een winst (wisselwinst) van 5.000 EUR.

¹² De historische wisselkoers (in 20X0, 1,00 USD = 1,30 EUR) van de vreemde valuta t.o.v. de euro ligt hoger dan de actuele wisselkoers (in 20X3, 1,00 USD = 1,20 EUR).

¹³ De historische wisselkoers (in 20X0, 1,00 USD = 1,30 EUR) van de vreemde valuta t.o.v. de euro is lager dan de actuele koers (in 20X3, 1,00 USD = 1,40 EUR).

Boeking in boekjaar 20X3 bij de effectieve terugbetaling van kapitaal

55	Kredietinstellingen: rekening-courant		70.000	
	aan	28	Financiële vaste activa	65.000
		754	Wisselresultaten	5.000

DRAEF